A telefonos kisasszony.

Írta: *László Artúr.*

Majdnem ugyanazok a szempontok, amelyek a nőknek főleg kereskedelmi irodákban való alkalmaztatásához vezettek, voltak irányadók a női munkaerőnek telefonközpontokban való alkalmazásánál is. *Olcsó* munkaerő kellett itt is, olyan munkaerő, amely csekély anyagi ellenszolgáltatásért türelmesen végzi el a legmonotonabb munkát, az örökös jelentkezést és kapcsolást, amelybe csak a „mással beszél" hoz némi változatosságot. Ott az örökös gépenkopogás, itt a folytonos dugó-kapcsolás, mind olyan munka, amelyre a nők „egyenesen hivatvák", hiszen „természetüknél fogva jobban tudnak tűrni és (kifáradás esetén) szenvedni is". Ezeket a munkákat, ezt a szellemi rabszolgaságot szívesen átengedték a férfiak, itt nem fájt a konkurrencia. A nők szervezkedésének erejétől függ, mennyit tudnak hozzászerezni a nekik átengedett olcsó területhez.

*

„Halló! Központ?! Kérem 117-58-at! „117-58. Megvan". Íme, ebben a rövid mondatban a technikának egyik legnagyobb eredménye mutatkozik, mert ha igaz az, hogy a technika egyik főcélja az ember életét kényelmesebbé tenni, akkor a telefonberendezésekkel az egymástól távol levő emberek kölcsönös érintkezésének kényelmességét tökéletesen elértük. De amikor ahelyett, hogy a tollat vennők kezünkbe vagy akár sürgönyüzenetet küldenénk, néhány szó kiejtésével a telefonos kisasszony közvetítése mellett esetleg óriási távolságokat áthidalva és minimális idő aiaít „elektromosan" szomszédságába kerülünk annak, akivel tárgyalni óhajtunk, vájjon akkor ki gondol arra, hogy az, aki nekünk, helyünkből el sem mozdulóknak, ezt a végtelenül kényelmes összeköttetést eszközli, sok száz más türelmetlen embernek hasonló óhaját szakadatlap, pillanatnyi nyugalmat sem hagyó egymásutánban teljesítve, cseppet sem kényelmes munkát végez!? Sőt vannak még oly korlátolt emberek is, akik, ha a kívánt szám „még mindig mással beszél", egészen komolyan haragszanak a telefonos kisasszonyra és nemes felháborodásuk pillanatában képesek az ő szeszélyének tulajdonítani azt, ha nem kapnak mindjárt összeköttetést.

Annak, akinek belátása van és aki pillanatra el tudja magát képzelni az ilyen munkát végző embertársa helyzetébe, nem kell hosszasabban illusztrálni a telefonközpontok kezelőnőinek idegrontó munkáját. Ha elgondoljuk, hogy mily óriási számú telefonközpont van a föld kerekségén és hogy az ezeknek 40-60 méter hosszú termeiben egymás mellett ülő kezelőnők összes száma mekkora, akkor a telefonkezelés munkájának emberségessé tételét kötelességszerűnek kell követelnünk. Ehhez nem kell valami különös humánus vagy szociális szempontot érvényesíteni.

E tekintetben az utóbbi években, ha nem is nálunk, a viszonyok kedvezőbbekké váltak. Nem kutatom, vájjon az említett munka enyhítésére irányuló törekvés, vagy a technika haladásának „eleven ereje", mint olyan, hozta-e létre azokat az újabb telefonberendezéseket amelyeknél a kezelőknek egyszerűbb és könnyebb munkát kell végezniök: a fő az, hogy megvannak. Különösen Amerikában, Svéd- és Németországban foglalkoznak sokat az úgynevezett félig önműködő telefonberendezésekkel, amelyeknél a kezelőnek nem kell többé sok ezer szám közül, a kívánt számot kikeresnie és dugós zsinórokkal folytonos be- és kikapcsolásokat eszközölnie, hanem egyszerűen billentyűket kell lenyomnia, annyit, ahány számjegyből a kívánt szám áll; ugyanis négy billentyűsor van egymás mögött elrendezve az ezreseknek, százasoknak, tízeseknek és egyeseknek megfelelően és mindegyik billentyűsor természetesen csak tíz billentyűből áll. Ily módon a kezelőnek csak tíz-tíz billentyű közül kell egyet kiválasztania, ami még a közönséges gépírásnál is jóval könnyebb munka. A

többit azután önműködően elvégzik az igen szellemes szerkezetű úgynevezett utánkapcsolók, amelyek végül ismét önműködően térnek vissza a további összeköttetésekre kész, eredeti helyzetükbe.

Vannak olyan telefonberendezések is, amelyeknél nincsen központ, hanem maga a fél választja ki és kapcsolja be a kívánt vonalat; innen a név: vonalválasztó állomások (mint a milyenek a házi telefonberendezések). Hogy ezek a vonalválasztók – melyek csak csekélyszámú vonalnál használatosak – és általában az önműködő telefonberendezések hová fognak fejlődni, azt ma még előrelátni nem lehet (már küszöbön áll a drótnélküli telefon, amelynél csak lokális vezetékekre van szükség), de bizonyos, hogy ezeknek nyomában majd sok százezer telefonkezelő fog felszabadulni, hogy emberhez méltóbb munkánál találjon alkalmazást. Régebben az emberi munkát helyettesítő gépek feltalálása a munkások lázadását vonta maga után, akik a gépekben kenyerük elrablóit látván, azokat nyilvánosan elégették vagy összezúzták, nem gondolva arra, hogy a gépek ismét új munkatereket nyitnak meg (mint a milyen már maga az új gépek gyártása is). Nos, az újfajta telefonberendezéseket illetőleg egyáltalában nem kell attól tartanunk, hogy a telefonkisasszonyok ezrei fel fognak lázadni. Mire ez a jövőben aktuálissá válhatnék, már jobb viszonyok fognak uralkodni a női munka minden terén.

Csak egy a baj: a javulás nagyon lassú. Mi rendszerint csak előkészítjük az erkölcsi javakat, amelyeket azután a jövő nemzedékek élveznek. Szabad volna kissé önzőbbeknek is lennünk és a tempót gyorsítva, a jelenért is, ne csak az utódok hálájáért munkálkodnunk. Tehát pl. a közönséges telefonberendezéseket is a munkaenyhítéssel járó említett újabb berendezésekkel kellene már ma helyettesítenünk. Persze, műszaki vonatkozású intézményeinkben is a humánus szempont csak másod- vagy harmadrangú, az első a *költség* kérdése. így a villamos vasúttársaságok is az elgázolás elleni mentő készülékeket csak azért nem *alkalmazzák,* mert ezeknek minden felszerelése és karbantartása sokkal nagyobb évi költséggel járna, mint amennyit a társaságok a szerencsétlenül jártak hátrahagyottainak kártérítés fejében évente fizetnek.

*

A technika halad a maga útján, közben folytonosan erkölcsi javakat teremtve. És ámbár igaza volt Sir Alexander B. W. Kennedynek, mikor az angol mérnökegylet elnöki székét elfoglalva, többek között azzal üdvözölte mérnők-kartársait, hogy „mindig nagyon kellemes érzés, ha magunkat fensőbb lényeknek képzelhetjük, de még sokkalta kellemesebb érzéssel tölthet el bennünket az a meggyőződés, hogy mindennapi kenyerünket megkeresve, egyúttal embertársainkat is magasabb erkölcsi javakban részesítettük . . .” – mégis bizonyos, hogy a technikában a humánus szempontot igen sok esetben, hogy úgy mondjam, „öntudatlanul”, indirekte érvényesítik. A nőktől, kik a szellemi munka tereibe is beviszik „a nagy érzést”, elvárhatjuk, hogy ha majd a technika világa egészen megnyílik előttük, ott ezt a szempontot *tudatosan* fogják érvényesíteni.

Bizonyára megtették volna ezt, ha alkalmuk lett volna, a ‚telefonkisasszony” – aki egyébként sokszor családos asszony – helyzetével szemben is, amelyet különben csak példaként hoztam fel a többi hasonló közül, amelyek, sajnos, még igen nagy számban vannak.

———